

Az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma

(altéma kódszáma: 3509)

A2000N 1511 azonosító számú pályázat:

A Szépművészeti Múzeum / Magyar Nemzeti Galéria műtárgy-gyarapítási projektje

Szakmai beszámoló

A *Szépművészeti Múzeum / Magyar Nemzeti Galéria részére műtárgy-gyapítási projektje* pályázat megvalósítása az alábbi listán felsorolt tárgyak körére terjedt ki: a tárgyak, a múzeum gyűjtési körének megfelelően, az egybekapcsolt két intézmény megfelelő osztályaira kerültek beleltározásra, a leltári számokat az egyes tételek mögött feltüntettük.

Így **Nam June Paik** (Szöul, 1932 – 2006, Miami, Florida) német-dél-koreai művész két grafikáját, valamint **Josef Kriehuber** (Bécs, 1800 –1876, Bécs), az osztrák biedermeier keresett litográfusának tíz grafikai lapját a Szépművészeti Múzeum Grafikai Gyűjteményébe helyeztük el, míg **Ócsai Károly** (Újpest, 1938 – 2011, Budapest) bronz érme és **Pauer Gyula** (Budapest, 1941 – 2012, Budapest) 338 különböző méretű fekete-fehér, illetve színes fotóból álló műtárgycsoportja a Magyar Nemzeti Galéria Jelenkori Gyűjteményét gazdagítja.

-1. Nam June Paik: *Cím nélkül*, 1994, színes ofszet-litográfia, papír, 38 x 28 cm, Szignált, számozott: 66/299, **Ltsz. L.2013.11**
(vétél: 200.000 Ft)

-2. Nam June Paik: *Cím nélkül*, 1980-as évek, tusrajz, papír, 26 x 21 cm Szignált, **Ltsz. K.2013.1**
(vétél: 700.000 Ft)

-3. Josef Kriehuber-litográfiák: 10 lap (Szépművészeti Múzeum)
Friedrich Fürstenberg, Olmütz érseke portréja, 1854, litográfia, 565 x 427 mm, **Ltsz. L.2013.1**
Anton Schmerling portréja, 1861, litográfia, 542 x 441 mm, **Ltsz. L.2013.2**
Giacomo Meyerbeer portréja, 1847, litográfia, 432 x 333 mm, **Ltsz. L.2013.3**
Sectionsrath Engelhardt portréja, 1854, litográfia, 517 x 409 mm, **Ltsz. L.2013.4**
Vincenz Alfred Michel portréja, 1866, litográfia, 487 x 362 mm, **Ltsz. L.2013.5**
Jakob Maximilian Stepischnegg portréja, 1863, litográfia, 513 x 413 mm, **Ltsz. L.2013.6**
Gustav Chorinsky portréja, 1862, litográfia, 574 x 439 mm, **Ltsz. L.2013.7**
Franz Steinfeld portréja, 1852, litográfia, 542 x 442 mm, **Ltsz. L.2013.8**
Emilie Kriehuber portréja, 1852, litográfia, 641 x 455 mm, **Ltsz. L.2013.9**
Ferdinand Fruwirth portréja, 1851, litográfia, 641 x 482 mm, **Ltsz. L.2013.10**
(vétél: 300.000 Ft)

-4. Ócsai Károly: *Eltévedt lovas I.*, 1982
bronz, öntött, szabálytalan érem, Ø 100 mm, legnagyobb méret 120 mm, J.j.o.: OK, **Ltsz: 2013.2-P**
(vétél: 300.000 Ft)

-5. Pauer Gyula: *Fotó-dokumentáció a Mayához*, 1978/79-1980-1984/85-1991-2010, (52 tétel, 338 különböző méretű fekete-fehér, illetve színes fotó, változó méret)
Ltsz. MM 2013 136-180.
(vétél: 1.000.000 Ft + ÁFA)

A Szépművészeti Múzeum Grafikai Gyűjteményét, amelynek 100 ezer metszete és 9 ezer rajza az egyetemes művészettörténet több évszázadát öleli fel, két korszak, XIX. és XX. század, és két különböző stílusú művész, Josef Kriehuber és Nam June Paik, munkáival sikerült gazdagítanunk az NKA műtárgyvásárlási támogatásának köszönhetően:

Josef Kriehuber (Bécs, 1800 –1876, Bécs) nevét főleg litografált, azaz kőre rajzolt arcképei tették ismertté. Ezek iránt a nagyszerű portrék iránt, amelyek mind a modell vonásait, mind a jellemét híven tükrözik, és pontos, biztos kezű, nagy mesterségbeli tudásról tanúskodnak, a XIX. században igen nagy volt az érdeklődés. Élete során Kriehuber bécsi kortársairól több mint kétezer portrélitográfiát készített, amelyekből a múzeum eddig több százat vásárolt. Az újonnan vásárolt tíz nagyalakú portré-litográfia úgyszintén a bécsi művész híres kortársait, a XIX. századi osztrák társadalom jelentős személyiségeit örökíti meg: egyházi személyiségeket, vezető politikusokat, minisztereket, kortárs festőket. Közöttük szerepel Emilie Kriehuber portréja is, aki a művész nagyobbik lánya volt, jelezve, hogy Kriehuber nem hagyta ki közvetlen környezetét sem az ábrázoltak sorából. A támogatásból, és szerencsésen kedvező áron, megvásárolt tíz litográfiája nagyszerűen árnyalja a osztrák biedermeier korszakának vezető portré-művészéről alkotott képet.

Viszont a német-dél-korai **Nam June Paik** (Szöul, 1932 – 2006, Miami, Florida) művészetét egyetlen munkája sem képviselte eddig a Szépművészeti Múzeum Grafikai Gyűjteményében, holott Paik életművében – videomunkái mellett (a nemzetközi művészettörténet-írás a második világháború után kibontakozó videoművészet megteremtőjeként és egyik legjelentősebb alakjaként tartja számon) – kiemelt helyet foglalnak el „papírmunkái”: rajzok, sokszorosított grafikák, levelek, fotó-szöveg kombinációk, dokumentumok stb. is. „Papírmunkáiban” számos esetben alkalmazott kalligrafikus, keleti írásjeleket és „hangjegyeket”: egész életében foglalkoztatták a végtelenség-végesség, a megismételhetőség-egyediség kérdései. Paik két papírmunkájának megvásárlása révén még nagyobb hangsúlyt nyert a gyűjtemény kortárs anyaga, amely 2010-ben a svájci Erker Galéria által a múzeumnak adományozott sokszorosított grafikákkal (Hartung, Tàpies, Uecker, Chillida, Motherwell, Tobey stb.) jelentősen gyarapodott. A Paik-munkák, amelyek a második világháború utáni absztrakciónak egy másfajta szemléletmódját mutatják, ezeknek az európai és amerikai informel-műveknek méltó párjai.

Ócsai Károly (Újpest, 1938-2011, Budapest) támogatásból megvásárolt bronzérme a Magyar Nemzeti Galéria Éremtárába került. A szabálytalan alakú érem megvásárlása azért jelentős a gyűjtemény számára, mert annak az első érem sorozatnak a része, amit Ócsai a „kristályszerkezetre” utaló jellegzetes csonkolással készített. Ez a sorozat fordulatot hozott az életműben. A filozofikus beállítottságú és széleskörű érdeklődéssel és műveltséggel rendelkező szobrász ugyanis az 1980-as évektől kezdve intenzív geometriai kutatásokba kezdett: legfontosabb gondolata, hogy a nyersanyag „kristályszerkezetének” sajátosságait lényegileg vonja be az alkotás folyamatába. Ezzel azonban nem az anyagszerűség követelményeihez szeretett volna igazodni, hanem alkotásait egy sajátos, logikusan felépített koordináta-rendszerben helyezte el. A szerzeményezés anyagi támogatását még értékesebbé teszi számunkra, hogy a vásárlási szerződésből kiindulva, a művész özvegye nagylelkűen további négy Ócsai-bronzérmével ajándékozta meg a gyűjteményt (*Fourier: Szenvedélyek geometriája IV.*, 1989, Ltsz.: 2013.3-P; *Atlantisz III.*, 1991, Ltsz.: 2013.4-P; *Kötődések IV-V.*, 1992, Ltsz.: 2013.5-P, 2013.6-P).

A magyar neoavantgárd második nemzedékének nemrég elhunyt, kiemelkedő képviselőjének, **Pauer Gyulának** (Budapest, 1941 – 2012, Budapest) a Jelenkori Gyűjteményben őrzött műveinek sorát (*A hatvani Expozíció kiállításra készült 10 fénykép*, 1976, MM.90.83-92; *Pszedo kocka*, 1970.k, MM.91.3.; *Mártíremlékmű – 1956 /Mosonmagyaróvár/*, 1989, MM.90.157; *Magyarország szépe*, 1985-1995, MM.96.105) életmű-keresztmetszette tágította, egészítette ki a gyűjteményünkbe bekerült fotó-dokumentáció, amely a szintén az itt őrzött, korszakos jelentőségű főműhöz, a *Mayához* (MM.82.132.) kapcsolódik. A *Maya* a „PSZEUDO ART” Pauer által a szobrászattal kapcsolatban rögzített, átfogó világszemléletének és -magyarázatának „kultikus tárgyaként” és „szemléltető eszközeként”, kiemelt helyet foglal el az életműben. Egyedülálló kordokumentum (Pauer három, a *Nagyatádi Szobrász Alkotótelepen* 1978-ban készült alkotásai közül ez az egyetlen, amely fennmaradt: *A Fa emlékműve / Pszudo fa* és *Tüntetőtábla-erdő* megsemmisült.), s ugyanakkor egy a létrehozása óta folyamatosan bővülő speciális műtárgycsoport, a pszeudoelőadások „szertartásainak”, Pauer állandóan „frissített” mitológia-építésének egyik főszereplője. A vintage fekete-fehér, illetve színes felvételek, kontaktok, illetve fotó(alapú) dokumentáció képes arra, hogy a megfelelő minőségben és színvonalon dokumentálja ennek a kulcsfontosságú műnek a pályáját: létrejöttének-létrehozásának körülményeit épp úgy, mint a későbbi – a *Mayához* köthető, illetve általa inspirált – kiállításokat, performanszokat és színházi előadásokat. (A megvásárolt műtárgycsoport alkotói/rögzítői között Pauer mellett – a 70-es 80-as évek magyar avantgárd művészetének meghatározó személyiségeit, pl. Dobos Gábort, Vető Jánost Érmezei Zoltánt is ott találjuk.)

A dokumentáció egyes darabjai – fontosságukat bizonyítván – kikerültek a Jelenkori Gyűjtemény nemrég megnyílt „Lépésváltás” című, 1945 utáni állandó kiállítás anyagát újrendező kiállítására is.